

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОЗАХИСНІ ІНСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ»

Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітньо-професійна програма	«Право»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Назва кафедри	Кафедра права та публічного управління
Тип дисципліни	Обов'язкова
Семестр	3
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	Кротюк Олександр Володимирович , кандидат юридичних наук, доцент кафедри права та публічного управління
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobotnyky/krotyuk-oleksandr-volodimirovich/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail), сторінка курсу в Moodle	Krotiuk@nasoa.edu.ua
Передумови вивчення навчальної дисципліни	Опанування дисципліни «Правозахисні інституції в Україні» спирається на знання та компетентності, здобуті під час вивчення курсів «Теорія держави і права», «Конституційне право України». Для успішного засвоєння матеріалу здобувач вищої освіти повинен: знати конституційні засади правового статусу особи, систему прав, свобод та гарантій людини і громадянина, конституційні основи їх захисту; поняття юридичної діяльності та її видів; основний понятійно-категоріальний апарат теорії держави і права; уміти здійснювати пошук, аналіз і тлумачення норм національного законодавства; оперувати базовим понятійно-категоріальним апаратом юриспруденції; юридично кваліфікувати правовідносини та визначати їх суб'єктний склад; володіти навичками роботи з нормативно-правовими актами та офіційними електронними реєстрами; основами інформаційно-комунікаційних технологій, необхідними для пошуку правової інформації; навичками усного і письмового викладу правової позиції державною мовою.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
			денна форма навчання			
	5	150	28	28	94	Залік

заочна форма навчання						
5	150	2	4	144	Залік	
Опис дисципліни	Навчальна дисципліна: «Правозахисні інституції в Україні» покликана надати здобувачам вищої освіти знання щодо інституційного механізму захисту прав людини в Україні, сформувавши систему теоретичних і практичних знань про державні, квазідержавні, недержавні та міжнародні інституції, що здійснюють правозахисну діяльність, зорієнтувати на проблемних питаннях доступу особи до належного захисту порушених прав, а також створити базові знання щодо специфіки функціонування цих інституцій в умовах воєнного стану. Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні задачі у сфері захисту прав людини, що передбачає визначення належної правозахисної інституції залежно від конкретної життєвої ситуації та характеризується розмаїттям і мінливістю інституційного середовища. Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: – розкриття поняття правозахисної діяльності та її відмінності від судової і правоохоронної діяльності; – формування знань про інституційний ландшафт: омбудсмени (класичний і спеціалізовані), урядові уповноважені, систему безоплатної правової допомоги, недержавні правозахисні організації; – ознайомлення з основними міжнародними механізмами захисту прав людини та роллю моніторингових організацій; – набуття навичок визначення належної інституції для захисту конкретного права та алгоритму звернення до неї; – формування критичного розуміння статусу квазідержавних інституцій та специфіки їх функціонування в умовах воєнного стану. Формат проведення дисципліни: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.					
	Здобувач повинен знати: поняття, ознаки та види правозахисної діяльності; правовий статус, повноваження та порядок звернення до Уповноваженого ВРУ з прав людини та спеціалізованих омбудсменів (з прав дитини, військового, бізнес-омбудсмена); організацію системи безоплатної правової допомоги в Україні; типологію, функції та принципи діяльності недержавних правозахисних організацій; основні міжнародні механізми захисту прав людини та роль моніторингових організацій, зокрема інститут Country of Origin Information; особливості функціонування правозахисних інституцій в умовах воєнного стану. Здобувач повинен вміти: визначати належну правозахисну інституцію залежно від характеру порушення права; аналізувати правовий статус державних, квазідержавних та недержавних правозахисних інституцій; складати алгоритм звернення особи за захистом порушеного права; використовувати офіційні джерела (сайти омбудсменів, реєстри, бази ЄСПЛ) для отримання актуальної правової інформації; проводити порівняльний аналіз статусу різних видів омбудсменів; керуватися принципами правозахисної діяльності при виконанні професійних обов'язків.					
Професійні компетентності	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має можливість набутти наступні компетентності:					

	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. ФК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. ФК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. ФК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
Програмні результати навчання	РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. РН17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди. РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.
Програма навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Державні та квазідержавні правозахисні інституції. Тема 1. Поняття та система правозахисних інституцій в Україні. Тема 2. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

	Тема 3. Міжнародні стандарти незалежності національних правозахисних інституцій. Тема 4. Захист прав дитини в системі правозахисних інституцій України. Тема 5. Військовий омбудсман: новий інститут захисту прав військовослужбовців. Тема 6. Бізнес-омбудсмен (Рада бізнес-омбудсмена). Тема 7. Урядові уповноважені Кабінету Міністрів України. Змістовий модуль 2. Недержавні та міжнародні правозахисні інституції; воєнний стан. Тема 8. Система безоплатної правової допомоги в Україні. Тема 9. Недержавні правозахисні організації: поняття, типологія, функції та принципи діяльності. Тема 10. Провідні українські правозахисні організації: практика діяльності. Тема 11. Судова влада, адвокатура та нотаріат у системі захисту прав людини: загальний огляд. Тема 12. Міжнародні (наднаціональні) механізми захисту прав людини. Тема 13. Правозахисні інституції в умовах воєнного стану. Тема 14. Взаємодія правозахисних інституцій та підсумкова систематизація курсу.
Методи навчання	Під час проведення лекцій застосовуються такі методи навчання: пояснення, обговорення теоретичних питань, дискусія, ілюстрація, презентація актуальних прикладів практики. Під час практичних (семінарських) занять застосовуються такі методи навчання: усне опитування, розв'язання практичних ситуацій (кейсів), рольові вправи (визначення належної інституції для конкретної фабули), методи «мозкового штурму», навчальна дискусія, аналіз нормативно-правових актів.
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання.
Політики навчальної дисципліни	<i>Політика щодо академічної доброчесності.</i> Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОН є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: <i>Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОН, 26 червня 2026 р., протокол № 15.</i> Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОН. <i>Політика щодо відвідування занять.</i> Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує

	виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. Політика щодо перескладання. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом не пізніше наступного тижня після сесії. Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОНА, 24 квітня 2020 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, протокол №10 від 08 травня 2025 р.).
--	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Законодавство

- Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
- Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>.
- Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання від 18.12.2002 : ратифіковано Законом України від 21.07.2006 № 22-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48.
- Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 48/134 від 20.12.1993 «Принципи, які стосуються статусу національних установ, що займаються заохоченням і захистом прав людини». URL: <https://ombudsman.gov.ua/uk/parizki-principi>.
- Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
- Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр>.
- Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>.
- Конвенція про права дитини від 20.11.1989 : ратифіковано Постановою Верховної Ради УРСР від 27.02.1991 № 789-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
- Про Військового омбудсмена : Закон України від 17.09.2025 № 4603-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4603-20>.
- Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.
- Про утворення Ради бізнес-омбудсмена : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/691-2014-п>.
- Про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2017-п>.
- Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
- Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

- Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
- Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 : ратифіковано Законом України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
- Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
- Статут Ради Європи від 05.05.1949 : ратифіковано Законом України від 31.10.1995 № 398/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
- Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.
- Про приєднання України до Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 08.11.2023 № 3432-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3432-20> .

Наукова та навчальна література

- Джолос С. В., Коваль Т. В., Лубко І. М., Шаповал Т. Б. Права людини та їх захист : навчальний посібник / за ред. С. В. Джолоса, Т. Б. Шаповала. Черкаси : Видавець О. М. Третяков, 2023. 300 с. ISBN 978-617-7827-50-3.
- Макаров М. А., Симчук А. С., Кулик М. Й., Терещенко Ю. В., Харченко С. В. Судові та правоохоронні органи України : навчальний посібник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. 656 с.
- Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення : монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної, В. І. Шакуна. Київ : Алерта, 2023. 304 с.

Інші інформаційні джерела

- Офіційний вебсайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://ombudsman.gov.ua>.
- EUAA Country of Origin Information Portal (Портал інформації про країни походження Агентства Європейського Союзу з питань притулку). URL: <https://coi.euaa.europa.eu>.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

<i>За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.</i> <i>Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни. Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Правозахисні інституції в Україні» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.</i>		
Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	робота на лекціях	-
	Робота на практичних заняттях	Робота на практичних заняттях (0–4 бали за заняття; сумарно за 14

		занять – не більше 50 балів)
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	модульний контроль № 1	максимальна оцінка – 10 балів
	модульний контроль № 2	максимальна оцінка – 10 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	максимальна оцінка – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	робота на лекціях	-
	робота на практичних заняттях	Максимальна оцінка – 5 балів за заняття (10 балів)
КОНТРОЛЬНА РОБОТА ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	Тестовий контроль	максимальна оцінка – 60 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Екзамен	максимальна оцінка – 30 балів

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
Залік			
<i>Зараховано</i>	90-100	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок.

	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
<i>Незараховано</i>	35-59	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання.
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри права та публічного управління. Протокол № 1 (28 серпня 2026р.).